

טועמיה - חיים

לחיות עם הזמן בשבת קודש

ערב ש"ק פר' במדבר תשפ"ה
הרב **מרדכי אלון שליט"א**

נכתב ונערך משמיעה ע"י תלמידים - לא מוגה

זמני הדלקת הנרות ויציאת השבת:

ירושלים - 19:04 | 20:21

תל אביב - 19:19 | 20:23

חיפה - 19:12 | 20:25

טבריה ומגדל - 19:18 | 20:23

באר שבע - 19:19 | 20:21

נרננה בישועתך ובשם אלהינו נדגול

אביי ואיתימא ריש לקיש כדי שתכלה השנה וקללותיה. בשלמא שבמשנה תורה איכא כדי שתכלה שנה וקללותיה, אלא שבתורת כהנים אטו עצרת ראש השנה היא? אין עצרת נמי ראש השנה היא, דתנן ובעצרת על פירות האילן. (מגילה ל"א.)

התוספות מעירים שם הערה חשובה - פרשת כי תבוא לעולם איננה צמודה לראש השנה אלא יש לאחריה שבת נוספת, ניצבים או ניצבים-וילך, ורק לאחר מכן יחול ראש השנה, וכן בחוקותי גם היא לעולם אינה צמודה לשבועות אלא פרשת במדבר מפרידה ביניהם¹ -

...לכך נראה לי הטעם שאנו מחלקים אותן לפי שאנו רוצים להפסיק ולקרות שבת אחת קודם ר"ה בפרשה שלא תהא מדברת בקללות כלל שלא להסמיך הקללות לר"ה ומטעם זה אנו קורין במדבר סיני קודם עצרת כדי שלא להסמיך הקללות שבבחוקותי לעצרת... (תוס' שם, ד"ה משה מעצמו אמרם)

זה הסבר יפה מאד אבל כשמבקשים להעמיק עוד קצת רואים שבעצם הקללות שבפר' כי תבוא הן כל מעמד הברית שעל הר הברית והר עיבל, שלאחריו אומרת התורה - "אתם ניצבים היום כולכם", כלומר הברית הזאת, עם כל הקשיים והקללות היא זו שמעמידה אתכם (עיי"ש ברש"י), כלומר שהקללות באות לחזק. מטרת התוכחה איננה 'סתם' לתת לנו עונש אלא לטהר ולזכך את כלי הנפש, שכל מה שעברנו יטהר את הכלים שהם יהיו אלו שהברכות של השנה החדשה תחולנה עליהם, ואם כן 'ניצבים' זה המשך של פר' כי תבוא ומתוך כך נכנסים לראש השנה. מעתה יש עלינו להעמיק ולנסות לברר האם הכלל הזה קיים גם בבחוקותי ובמדבר, לקראת שבועות, ואם כן כיצד.

על הברית הזו הנאמרת בפר' בחוקותי, "והקימותי את ברית אתכם", מבאר רש"י שהברית הזו לא תהיה כמו הברית הישנה אלא ברית חדשה וכפי שמבא ירמיהו, ברית שלא תופר שנאמר -

הנה ימים באים נאמדה וְכָרְתִי אֶת־בְּרִית יִשְׂרָאֵל וְאֶת־בְּרִית יְהוּדָה בְּרִית חֲדָשָׁה. לֹא כַּבְרִית אֲשֶׁר כָּרְתִי אֶת־אֲבוֹתָם בְּיוֹם הַחֲזִיקִי בְיָדָם לְהוֹצִיאָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם אֲשֶׁר־הִמָּה הִפְרוּ אֶת־

שבתא דרגלא

אנו נמצאים בערב שבת פר' במדבר ובערב חג השבועות, ובהשגחה פרטית למדנו כעת בשיעור גמרא במסכת ברכות דבר מענין. השבת שלפני פסח נקראת "שבת הגדול", השבת שלפני סוכות היא בדר"כ "שבת תשובה", ומה עם השבת שלפני חג השבועות? יש דיון לגבי הרגלים האם יש ענין להתחיל ללמוד את הלכות החג שלשים יום קודם לו ובשבועות זה נראה פחות רלוונטי כי אין כ"כ הרבה הלכות מיוחדות (ובודאי בהשוואה לפסח ולסוכות), אבל הגמרא בברכות מספרת על "שבתא דריגלא" -

מרימר ומר זוטרא הוו מכנפי בי עשרה בשבתא דרגלא ומצלו והדר נפקא לפרקא. (ברכות ל.)

ורש"י שם מסביר את מהות השבת הזו -

בשבתא דרגלא. שלפני פסח ועצרת וסוכות ומרימר בעירו ומר זוטרא בעירו היו הדרשנים ושחרית היו העם הולכים לבית המדרש וכשמגיע זמן ק"ש קורין והדרשן דורש והעם נשמטים ומתפללים איש איש לבדו ולכך הם היו מאספין להם י' שחרית קודם שילכו לבית המדרש וקורין ק"ש ומתפללים בסמיכת גאולה לתפלה והדר נפקי לפרקא ודרשי.

כלומר בשבת הזו היו באים העם לבית המדרש לשמוע את הדרשנים לקראת החג, ולפי זה יוצא שגם השבת שלפני שבועות היתה שבת מיוחדת. השבת הזו היא לא רק "שבתא דרגלא", אלא שיש בינה לבין שבועות קשר אף יותר מיוחד מהשבת שקודמת ליתר הרגלים;

צירי פרשיות השנה

הגמרא במגילה אומרת שמבנה קריאת התורה, פרשיות השבוע, נקבע סביב שני צירים, כשהאחד מהם היא השבת שלפני ראש השנה והשני היא השבת שלפני שבועות. הכלל שנקבע בגמרא הוא -

עזרא תיקן להן לישראל שיהו קורין קללות שבתורת כהנים קודם עצרת ושבמשנה תורה קודם ר"ה. מאי טעמא? אמר

¹ ולעיתים אף פר' נשא, כאשר ערב שבועות חל בשבת.

בדרום, אפרים במערב ודן בצפון, כשעם כל אחד מהם השבטים הנלווים לו. גם שם לוי לא נמנה כי הוא לא נושא את המיטה, ואילו כאן הוא איננו בדגלים כי הוא במרכז ולא לרוח כלשהי. כלומר לפי זה היתה להם מסורת שעברה אליהם והם הכירו את ענין הדגל ואופן החניה. אמנם יש מדרש פלאי שמתאר שהגעת ישראל לדגלים היתה ממקום אחר, ולפיו ריקוד הדגלים הראשון שראינו בעולם היה בחג השבועות במעמד הר סיני.

דגול מרובה

כתוב בשיר השירים -

הִבְיֵאֲנִי אֶל־בַּיִת הַזֶּה וְדַגְלוֹ עָלַי אֶהְבֶּה. (שיר השירים ב', ד')

והמדרש בפרשתנו אומר כך -

הִבְיֵאֲנִי אֶל בַּיִת הַזֶּה, בְּשִׁעָה שֶׁנִּגְלָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַר סִינַי יְרָדוּ עִמּוֹ כ"ב רִבְבוֹת שֶׁל מַלְאָכִים, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים סח, יח) "רִכְבּ אֱלֹהִים רִבְתִּים אֶלְפֵי שֶׁנֶּאֱזָן אֲדַנִּי בָּם סִינַי בַּקְּדוֹשׁ" [כלומר שמרכבת הכבוד של השכינה היתה רבבות מלאכים], וְהָיוּ כָלָם עֲשׂוּיִם דְּגָלִים דְּגָלִים, שֶׁנֶּאֱמַר (שיר השירים ה, י) "דְּגוּל מְרִבְבָה" ... (במדבר רבה ב', ג')

נשים לב לעברית. דגל הוא שם עצם. בדרך כלל אנחנו לא הופכים ששמות עצם לשמות תואר, כלומר לא אומרים ש-אני איש רגול' כי יש לי רגל וכיו"ב. האם התואר 'דגול' קשור למילה דגל? לפי חז"ל כן. איש דגול הוא איש נכבד - האם זה קשור למילה דגל? לפי חז"ל דגול הוא מי שמדגילים אותו. כלומר הדגל כשלעצמו איננו כלום אלא תפקידו הוא להדגיל את הדגול. הקב"ה נקרא בשיר השירים "דגול מרובה" - הוא היה דגול מרבות המלאכים שבאים ומדגילים אותו.

...פִּינּוֹן שָׂרְאוּ אוֹתָן יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם עֲשׂוּיִם דְּגָלִים דְּגָלִים, הַתְּחִילוּ מִתְּאוּיִם לְדְגָלִים, אָמְרוּ אֲלוֹאֵי כִּף אָנּוּ נַעֲשִׂים דְּגָלִים כְּמוֹתָן, לִכְף נֶאֱמַר: "הִבְיֵאֲנִי אֶל בַּיִת הַזֶּה", זֶה סִינַי שֶׁנִּתְּנָה בּוֹ הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשְׁלָה בֵּינּוּ (משלי ט, ה) "וּשְׁתוּ בֵּינּוּ מְסַכְתֵּי", הַיּוֹי: אֶל בַּיִת הַזֶּה, זֶה סִינַי. וְדַגְלוֹ עָלַי אֶהְבֶּה, אָמְרוּ אֲלוֹאֵי הוּא מְגַדִּיל עָלַי אֶהְבֶּה, וְכֵן הוּא אֹמֵר (תהלים כ, ו) "נִרְנְנָה בִּישׁוּעָתְךָ" וגו',² אָמַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵהַנְּתַאוּיָתָם לַעֲשׂוֹת דְּגָלִים? [כלומר - מהי התאוה שלכם? להיות דגלים?], תִּיכֶם שְׂאֵנִי מִמְּלֵא מִשְׁאֲלוֹתֵיכֶם (תהלים כ, ו) "יִמְלֵא ה' כָּל מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ", מִיָּד הוֹדִיעַ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹתָם לִישְׂרָאֵל וְאָמַר לְמִשְׁהָ לָּךְ עֲשֵׂה אוֹתָם דְּגָלִים כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. (שם)

ומאותו רגע הם למדו להיות דגלים. במעמד הר סיני כל השמיים היו דגלים דגלים, ובני ישראל התחילו ללכת באותות לבית אבותם. המזמור הזה של "למנצח מזמור לדוד", תהילים כ' השגור בפי כולנו, עוסק לא במעמד הר סיני כי אם בעתיד, במשיח -

בְּרִיתִי וְאֲנִכִּי בְּעַלְמִי כִּם נֶאֱמִידָה. כִּי זֹאת הַבְּרִית אֲשֶׁר אֶכְרַת אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל אַחֲרַי הַיָּמִים הָהֵם נֶאֱמִידָה נְתַתִּי אֶת־תּוֹרַתִּי בְּקִרְבָּם וְעַל־לִבָּם אֶכְתְּבֶנָה וְהָיִיתִי לָהֶם לְאֱלֹהִים וְהָמָּה יִהְיוּ לִי לְעָם. (ירמיהו ל"א, ל"ב)

ואז תבוא הגאולה השלמה מתוך כל אותן תוכחות שאנחנו נעבור, ומזה מגיעים לשבועות. זה נפלא אבל עדיין עלינו להבין מה תפקידה של פרשת במדבר (ובניגוד לפר' ניצבים שכבר ראינו לעיל שהיא חלק מהעמדת ישראל אחרי התוכחה).

ריקוד דגלים

לשאלה הזו נקדים עיסוק נוסף בפרשת במדבר. הקב"ה פוקד אותנו בתחילת החומש, בחודש השני בשנה השנית לצאת ישראל ממצרים, ואנו אמורים לצאת לצבאותינו במסע לארץ ישראל. בהמשך בפרק ב' מתארת התורה את הדגלים של השבטים. בשבוע שחלף חל יום שחרור ירושלים, ומי שצפה וראה בוודאי התרגש למראה ריקוד הדגלים ברחובות העיר. את צעדת ריקוד הדגלים יזם ר' יהודה חזני ז"ל אבל ריקוד הגדלים הראשון בהיסטוריה היה כנראה במדבר. האמת היא שצריך לשאול באופן יותר רחב - מה הרעיון של הדגל? מאיפה זה בא? ביום הזיכרון האחרון ראיתי שמשפחת בית יעקב, אבידן וב"ב האהובים, חידשו פרוכת של ארון קדש העשויה מדגל לזכרו של רועי ה"ד (נפל בקרבות עזה, ז' אייר תשפ"ד), ודיברו שם הרבה על הדגל ושם תפסה אותי התמונה של פרוכת העשויה דגל.

סיפור הדגלים מתחיל פה בפרשה, ושם כתוב כך -

אִישׁ עַל־דְּגָלוֹ בְּאֶתֶר לְבַיִת אֲבֹתָם יִחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִגִּד סְבִיב לְאֶהֱל־מוֹעֵד יִחְנוּ. (במדבר ב', ב')

לכל שבט יש דגל, ויש ארבעה מחנות, אחד לכל כיוון, כשבמרכז נמצא המשכן ושם שוכן שבט לוי -

וְנִסְעוּ אֶהֱל־מוֹעֵד מִחֲנֵה הַלְוִיִּם בְּתוֹךְ הַמַּחֲנֶה כְּאֲשֶׁר יִחְנוּ כֵּן יִסְעוּ אִישׁ עַל־יָדוֹ לְדִגְלֵיהֶם. (שם י"ז)

מאד מענין שלשבט לוי אין דגל. זו הפעם הראשונה שאנחנו פוגשים את מצעד הדגלנות הזה, את מושג הדגל שעומד להימשך לאורך ארבעים שנות הנדודים במדבר. כך נקרא גם בפרשת בהעלותך -

וַיְהִי בַשָּׁנָה הַשְּׁנִיָּה בַחֹדֶשׁ הַשְּׁנַיִם בְּעֶשְׂרִים בַּחֹדֶשׁ נַעֲלָה הָעֲנָן מֵעַל מִשְׁכַּן הָעֵדוּת. וַיִּסְעוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לְמִסְעֵיהֶם מִמִּדְבַּר סִינַי וַיִּשְׁכְּנוּ הָעֲנָן בְּמִדְבַּר פָּאָרָן. וַיִּסְעוּ בְּרֵאשִׁיטָה עַל־פִּי ה' בֵּיט־מִשְׁהָ. וַיִּסְעוּ דְגַל מִחֲנֵה בְנֵי־יְהוּדָה בְּרֵאשִׁיטָה לְצַבָּאוֹתָם וְעַל־צַבָּאוֹ נַחֲשׂוֹן בֶּן־עַמִּינָדָב. (שם י"א-י"ד)

מסע הדגלים הזה איננו מתחיל פה לפי חז"ל. צריך להבין גם את המושג דגל וגם את הביטוי "באותות לבית אבותם". רש"י מסביר שלכל דגל היה צבע וציור המתאים לשבט, לבית האבות. כשיעקב ציווה על בניו לשאת את מיטתו למערת המכפלה הוא כבר קבע את הסדר הזה - יהודה במזרח, ראובן

² הפסוק המלא הוא - "נִרְנְנָה בִּישׁוּעָתְךָ וּבְשֵׁם אֱלֹהֵינוּ נִדְגַל יִמְלֵא ה' כָּל מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ" (תהילים כ', ו') ולהלן.

שלעתיד לבא נאמר "כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אלף שתהיה מחיצתם לפני ממלאכי השרת... [לעתיד לבוא אנחנו באמת מדגלים]. (שם משמואל במדבר, תרע"א, ד"ה 'במד"ר איש על')

אמנם שם במעמד הר סיני לא יכולנו לעמוד במדרגה כזו "וירא העם וינעו ויעמדו מרחוק" ומתנו והקב"ה החיה אותנו בטל של תחיה. הרצון להיעשות דגלים צריך לעבור אצלנו הרבה שלבים ולכן צריך את משה שירים אותנו מכל הנפילות שלנו - בעגל, במרגלים, במתאוויים וכו', וצריך שנקום שוב, עד שמתוך הברית הזו שהוצאתי אתכם ממצרים, הברית הישנה, של "ביום החזיקי בידם", הם יזדככו ויהיו דגלים כאלה -

...ואדרבה יהיו ישראל אמצעים בין הש"י למלאכים, שלגודל שפע האלוקות שתהיה אז לא יוכלו המלאכים לסבלו רק באמצעות ישראל שיהיו אז ברום המעלות בתכלית ההזדככות יותר ממלאכי השרת. (שם)

היינו שלעתיד לבוא - ומלאה הארץ את ה' כמים לים מכסים! הניצחון המוחלט והאמיתי, הנצח שבמלכות, הכח להגיע להארת האלוקות פה בעולם ע"י כל מה שעברנו והזדככנו, ומה שעלינו ויורדנו ואיך שהעלינו את כל העולם על ידי זה וכו' - את זה לא יוכלו המלאכים לסובלו כי הם לא מבינים איך מגיעים למדרגה הזו מתוך הבחירה החופשית. וכמו מה שקרה למלאך שהיה ליד אברהם אבינו בעקדת יצחק בנו שאמר לו -

וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי שְׁלַח יְדָךְ אֶל־הַנְּעָר וְאֶל־תַּעֲשֵׂ לָךְ מִאֲוֶמֶת כִּי עַתָּה יִדְעֵתִי כִּי־יֵרָא אֱלֹהִים אִתָּה וְלֹא חֲשַׁכְתָּ אֶת־בְּנֵךְ אֶת־יְחִידְךָ מִמֶּנִּי. (בראשית כ"ב, י"ב)

'עכשיו אני מבין למה אתה נבחרת', אומר המלאך לאברהם. וכן אמרו המלאכים למשה - 'יצר הרע יש ביניכם? קנאה יש ביניכם?' (שבת פ"ט). נתאויתם להיעשות דגלים, ואז "ודגלו עלי אהבה" היינו שהמלאכים יקבלו מאיתנו. זו תהיה מהפכת העולם. המלאכים הם הילדים שלנו שמזדככים במקומות הכי קשים וחשוכים, ומשם מגלים איך כל העולם יכול להיות מואר באור אחר לגמרי. נצח שבמלכות. ואז המלאכים לא יוכלו לסבול ולהגיע לאור הזה.

והיו עיניך רואות את מוריך

מה שהיה במעמד הר סיני הוא שעלינו למעלה אך לא יכולנו לעמוד בזה, וכל התהליך שעומד להתרחש בעתיד, עומד לקחת אותנו למקום שבו העולם כולו יתרומם -

לא נתאוו החכמים והנביאים ימות המשיח לא כדי שישלטו על כל העולם ולא כדי שירדו בעכו"ם ולא כדי שינשאו אותם העמים ולא כדי לאכול ולשתות ולשמוח אלא כדי שיהיו פנוייך בתורה וחכמתה ולא יהיה להם נוגש ומבטל כדי שיוזכו לחיי העולם הבא. (רמב"ם הל' מלכים י"ב, ד')

כדי שתימלא הארץ דעה את ה' וכל העולם ירצה רק דבר אחד - "לדעה אותי, נאם ה'", וכל זה יוכל להיות רק באמצעות ישראל כי כולם יהיו חכמים גדולים שילמדו את העולם מפני

לְמַנְצָח מְזֻמֹּר לְדָוִד. יַעֲנֶךָ ה' בְּיוֹם צָרָה יִשְׁגָּבְךָ שֵׁם אֱלֹהֵי יַעֲקֹב. יִשְׁלַח עֲזָרְךָ מִקִּדְשׁוֹ וּמִצִּיּוֹן יִסְעֶדְךָ. (שם א'-ג')

בתחילת הפרק מדובר על האדם שנמצא בצרה וה' עונה לו ושולח לו עזרה. לא הקב"ה עצמו בא לעזור אלא שולח לו מלאכים, כפירוש האלשיך הק'. אבל זה מתפתח -

יִזְכָּר כָּל מִנְחַתְךָ וְעוֹלֹתֶיךָ יְדִשְׁנָה סֵלָה. יִתֵּן לְךָ כָּל־כֶּבֶדְךָ וְכָל עֲצָתְךָ יִמְלֵא. (שם ד'-ה')

אבל אז בני ישראל עוברים שלב, ונשים לב - בהתחלה היתה לנו צרה שממנה רצינו להיושע והקב"ה שלח לנו עזרה, אבל נראה את הפסוק הבא -

נִרְנְנָה בְּיִשׁוּעַתְךָ וּבִשְׁם אֱלֹהֵינוּ נִדְגַל יִמְלֵא ה' כָּל מְשָׁלוֹתֶיךָ. (שם ו')

עד עכשיו המשורר תאר מה הקב"ה עשה לנו, ואילו כאן עם ישראל פתאום מדבר בלשון רבים ואנחנו לא רוצים את הישועה שלנו אלא את ישועת הקב"ה. השכינה בגלות ואנחנו רוצים לרנן בישועה שלך, רבש"ע, שהיא ישועת העולם. "ובשם א-להינו נדגול" - לדגול הכוונה היא להיות דגלים. זה עומק המדרש; להיות דגל זה שאין לך שום דבר משלך וכל מה שאתה רוצה הוא להדגיל משהו, לציין משהו. הדגלים באים לרכז את כל הפזורים מכל הצדדים ולרכז אותם לנקודה אחת והנקודה הזו הופכת להיות דגול, כשאני המדגיל אותה. צריך להבין את זה לאט לאט.

ישראל אמצעים בין הש"י למלאכים

"נרננה לישועתך ובשם א-להינו נדגול" - איך המדרש קישר את זה למעמד הר סיני? פרשת במדבר היא השבת שלפני שבועות. זה כל כך עמוק ונפלא. עם ישראל מתאוה להעשות דגלים. עם ישראל רואה את המלאכים, את אותם אלו ששאלו "מה לילוד אישה בינינו" והם רוצים להידמות אליהם. זה מה שנקרא בחג השבועות - "רצוננו לראות את מלכנו" (רש"י שמות י"ט, ט'). השאיפה המקורית של העם היתה לשמוע ישירות מהקב"ה ולא ממשה ורק הקב"ה היה זה שבא ואמר "אנכי בא אליך בעב העבן". העם ראו את הקולות ורצו להיות דגלים. ה' יורד על הר סיני ובימים הללו שלפני מן תורה, אחרי שיצאנו ממצרים ואחרי חמישים יום של ספירה, אנחנו רוצים להמליך את הקב"ה לעשות אותו "דגול מרבה", להיות מלאכים כלומר להגיע למדרגה כזו שאנחנו מזככים ומרימים את כל העולם, את כל ירידתו, ולהיות במדרגה שאף מלאך לא היה בה מעולם.

בואו נראה את דברי אדמו"ר בעל ה'שם משמואל' מסוכוטשוב זיע"א על המדרש הזה -

וזה שהתאוו ישראל להעשות דגלים דגלים, היינו שתהיה דבקותם בלי אמצעות המלאכים, כי לגודל אהבתם להזדבק בהש"י לא הסתפקו בדבקות ע"י אמצעי [היינו שלא רצו את משה], וזה "ודגלו עלי אהבה" [דגלו - עלי. הוא דגול ממני וזו האהבה שתופיע בעולם ולשם ישראל רוצים להגיע. זה היובל, זו החירות] ובאמת

ואז ממשיך המזמור בשלשת הפסוקים שכולנו מכירים, שהיום אני מעז לחשוב עליהם מחדש -

**אֱלֹהִים בָּרַכְבָּ וְאֱלֹהִים בְּסוּסֵים וְאֶנְחֵנוּ בְּשֵׁם ה' אֱלֹהֵינוּ נִזְכֵּיר.
הִמָּה פָּרְעוֹ וְנִפְלוּ וְאֶנְחֵנוּ קָמְנוּ וְנִתְעוֹדֵד. ה' הוֹשִׁיעָה הַמְּלָךְ
יַעֲנֵנוּ בְּיּוֹם קְרָאֵנוּ. (שם ח"ו.)**

בדרך כלל אנו מסבירים, וזה אכן הפשט הפשוט, שהכוונה פה היא לגויים - לבבל, רומא וכו', הרשעים של אז והרשעים של היום - החותים, הפוטין וכיו"ב - "ואנחנו בשם ה' אלוקינו נזכיר". כלומר הם באים בשם הסוסים והרכבים שלהם ואנחנו באים אמנם עם הסוסים והרכבים שלנו אבל מזכירים בשם ה' אלוקיני ולא נרא מהם אלא "קמנו ונתעודד", אבל הנביא זכריה מתאר איך הוא רואה את המלאכים עם הרכבים והסוסים, הלבנים והאדומים, ולפי מה שראינו ב'שם משמואל' נבין כעת כי יגיע רגע שבו מלאכי השרת יבואו ללמוד אצלנו תורה ואז אולי אולי יתגלה משהו שאנחנו לא יכולים כעת לתפוס, משהו שהוא למעלה מהרכב ולמעלה מהמרכבה, למעלה מהכל - שהם ברכב והם בסוסים, ואנחנו, עם ישראל שעבר את הכל, שנתאוהו לדגלים דגלים במעמד הר סיני ועם הדגלים הללו מתחיל את מסעו הארוך אל הגאולה, אנחנו הם אלו שיזכירו ויעוררו את העולם לא 'בשם ה' נזכיר' אלא 'בשם ה' א-להינו נזכיר' - "שמע ישראל ה' א-להינו ה' אחד".

היום אנחנו מבקשים מהמלאכים להזכיר אותנו - "... המזכרים את ה' אל דמי לכם" (ישעיהו ס"ב, ו), אבל כל המסלול שלנו הוא להביא לזה ש-"המה כרעו ונפלו" - לא רק הגויים, אלא כל העולם וגם המלאכים יפלו תחתינו, כי הגילוי שאנחנו נגלה בעולם הוא איך האלוקות חודרת את המציאות.

מה פעל אל

מה שהיה במעמד הר סיני בחג השבועות הוא שהאלוקות חדרה את המציאות. עוף לא פרח, ציפור לא צייץ, משה קיבל תורה - מסיני. מההר הבורע, מהאבנים - לא היה הד, לא היה אקו, כל המציאות היתה תורה - אבל התורה הזו עדיין לא חדרה את הכלים, ולכן צריך יהיה להגיע "לא כברית הישנה" אלא כברית החדשה שבה את "תורת אתן בקרבם" וזה יבוא לידי ביטוי בכך שהמלאכים יבינו שאנחנו אמצעיים בין הקב"ה לביןם והם יבואו וישאלו - "מה פעל אל?", ואז, לא כמו בשיחה היא שהיתה בין משה רבנו בלבד לביןם, כולנו נהיה חלק מהשיחה הזו, כולנו ניצוץ משה, ונגיד להם - 'תורה זו שאתם רוצים, בואו ונגיד לכם מה כתוב בה' - "לא תנאף" וכו'. בואו ונראה לכם איך כל הארץ דגלים דגלים, איך בשר ודם מדגיל את שם ה'.

זה פסוק השיא של המזמור - כאשר "הושיע ה' משיחו, יענהו משמי קדשו", אז "המה כרעו ונפלו ואנחנו קמנו ונתעודד" - כאשר "אנחנו בשם ה' אלוקיני נזכיר!"

כל מציאות הדגלים הזו, כל המהלך הזה הוא המהלך שלוקח אותנו באופן מופלא אל השבת הזו, 'שבת דרגלא' שלפני חג השבועות, השבת שבין פר' בחוקות לבין שבועות. יודעים מה

"שהיו אז ברום המעלות בתכלית ההזדככות יותר ממלאכי השרת" (שם משמואל שם).

השם משמואל מפנה שם לרש"י, לברכות של בלעם לבלק, ויש שם ברכה לא מובנת -

**כִּי לֹא־נִחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא־יָקָם בְּיִשְׂרָאֵל כְּעַת יֵאמָר לְיַעֲקֹב
וְלְיִשְׂרָאֵל מִהֲפַעַל אֵל. (במדבר כ"ג, כ"ג)**

בעברית המודרנית שלנו, פירוש המילה "כעת" הוא עכשיו, אבל באמת המשמעות שלה היא כמו העת הזו יהיה זמן בעתיד שבו יאמר לישראל וכו'. זה יהיה זמן בעולם בעתיד, לא בהווקוס פוקוס, שהעולם כולו יזדכך ויגיע לאחרית, ועם ישראל, שניסו לקלל אותו פתאום יתגלה באופן אחר לגמרי אל שאר העולם, בחיבה, וכמו שרש"י שם מפרש -

**כְּעַת יֵאמָר לְיַעֲקֹב וְגוֹמֵר. עוֹד עֵתִיד לְהִיֹּת עַת כְּעַת הַזֹּאת
אֲשֶׁר תִּגְלֶה חֲבַתָּן לְעֵין כָּל, שֶׁהוּא יוֹשְׁבֵין לְפָנָיו וְלוֹמְדִים תּוֹרָה
מִפִּי, וּמְחִיצָתָן לְפָנֵים מִמְּלֶאכֵי הַשָּׁרָת, וְהֵם (המלאכים) יִשְׁאַלוּ
לָהֶם [את ישראל]: מַה פָּעַל אֵל? וְזוֹהוּ שֶׁנֶּאֱמַר: "וְהָיוּ עֵינֶיךָ
רְאוֹת אֶת מוֹרֵיךָ" (ישעיהו ל, כ).**

כלומר יהיה זמן בעתיד שבו יבואו מלאכי השרת וישאלו את ישראל שלומדים תורה מפי הרבי שלהם הקב"ה - 'מה פעל אל?'. הם ישאלו אותנו תורה! אנחנו מכירים את הפסוק הזה שבו מסיים רש"י את הפירוש - "והיו עיניך רואות את מוריך", ותמיד אנחנו שמים אותו ליד תמונות של רבנים, שזה נחמד אבל זה לא הפשט. הפשט הוא שנראה את הקב"ה - זו העת העתידית, שבה "ולא ילמדו עוד איש את רעהו ואיש את אחיו... כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם נאם ה'..." (ירמיהו ל"א, ל"ג)". כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל".

עכשיו בואו נראה את הפסוק שוב - "נרננה בישועתך ובשם א-להינו נדגול". אנחנו נדגול בשם ה', לא במובן המודרני של "נלך בדרך הזו" אלא אנחנו נהיה הדגלים שמדגילים אותו - "ודגלו עלי אהבה", וזה 'ימלא ה' כל משאלותיך".

ואנחנו בשם ה' אלוקיני נזכיר

ועכשיו נראה את סיום הפסוקים שם בתהילים ונאמר דבר למרות שזה די מפחיד לומר אותו -

**עֲתָה יִדְעָתִי כִּי הוֹשִׁיעַ ה' מְשִׁיחוֹ יַעֲנֵהוּ מְשָׁמִי קְדָשׁוֹ בְּגִבְרֹת
יִשְׁעֵי יְמִינוֹ. (תהילים שם ז')**

מי הדובר בפסוק הזה? מבאר האלשיך הק' חידוש - עכשיו הדובר הוא דוד המלך עצמו. דוד מתאר עכשיו שכאשר כל התהליך הזה יסתיים הוא מבין את מה שהקב"ה הבטיח לו, שממנו יבוא משיח - "עתה ידעתי כי הושיע ה' משיחו, יענהו משמי קדשו". אנחנו רוצים רבש"ע, לרנן בישועה לך - "נרננה בישועתך", שהעולם ייצא מהדיכאון ומהעצבות שלו ויופיע את האלוקות. בשביל מה באנו לעולם הזה אם לא להתאוות להיות לך דגלים דגלים, רבש"ע? בשביל המשכורות, בשביל הבונוס? מה יש פה בעולם חוץ מלהיות דגלים דגלים?

שהם רומזים לדברים עליונים שבשמים. [וע"ד הרמז באותות הם אותיות הוי' ית' שע"ז רמז הד' דגלים כמ"ש בספרים הקדושים]... (שם)

ואמת היא שגם המלאכים הם כאלה אבל הם לא עושים את זה מתוך הארציות, מתוך בחירה. והשפ"א אומר שזה הרעיון של הדילוג. הקב"ה דילג ופסח על בתי בני ישראל - "ודגלו עלי אהבה" - למה הוא אוהב גם את היהודי שמדלג ומשבש? כי הוא מבטא את הדגל הזה שהוא למעלה מהטבע, למעלה מהמציאות, מדלג מעל המציאות עד שהיא תגיע אל אותו הרגע שחג השבועות מתחיל אותו, הרגע שבו ה' יורד אל הר סיני ומשה עולה אל האלוקים ואז "במשוך היובל המה יעלו בהר", וזהו רגע ההקדמה לתחילת התהליך שמביא אותנו מהברית הזו של הר סיני, הברית שהקב"ה כרת אותנו ואת אבותינו בהחזיקו את ידינו במצרים ואנחנו הפרנו והוא בעל בנו כמתואר שם בירמיהו וכפי מה שמתואר בנו במציאות חיינו לאורך כל ההיסטוריה, עד ש-"ההיקמותי את בריתי איתכם", ברית חדשה, והדרך תעבור בדגלים -

...וזה בזכות אבות שזוהו פעלו האבות לבנים לכשיהיו בוחרים בדרכיהם יהי' מסייע להם זכותם. ובמדרש יש שביחרו ולא קרבו והם האבות שקרבו הם את עצמם. וממילא הבנים הם קירבו אף שלא בחרו בזכות אבותם כנ"ל. וז"ש לבית אבותם וזה ג"כ מ"ש במדרש ודילוגו עלי אהבה. שניתן זה הכח לבנ"י שע"י השתוקקות ורצון שלהם יוכלו להתדבק אף למעלה ממדרגותיהם. (שם)

שבט ללא דגל

שאלנו בתחילת השיעור למה לשבט לוי אין דגל, והתשובה היא כי לוי נמצא באוהל מועד - הוא הדגל. אוהל מועד הוא הדבר שכולנו מדגילים אותו. כל מי שיש לו חלק ויש לו נחלה, יש לו אגו ויש לו נקודה אישית - מדגיל ונעשה דגלים דגלים לדגל מרובה, וכל מה שעדיין נראה לנו מדלג ומתבלבל והכי רחוק, יהפוך לפדוי ה', ואולי גם אנחנו ניפדה ונהיה לפדוי ה' ואז "המה כרעו ונפלו" - הכל, כל המציאות שהאלוקות היא בשמיים אצל המלאכים ואנחנו פה בארץ, הכל יכרע וייפול, ויבאו אל ישראל ואל יעקב וישאלו "מה פעל אל?", ואנחנו - "בשם ה' אלוקיני נזכיר".

שבת בחוקותי חייבת לעבור דרך שבת במדבר ורק כך מגיעים אל חג השבועות. שנכח לישועות ונחמות, גאולה שלמה "ותחזינה עינינו" ממש במהרה.

קראנו בפר' בחוקותי? ראינו איך כל התוכחה באה לטהר ולזכך את הנפש ואת כלי הנפש, מעין "תכלה שנה וקללותיה". כתוב בספרים שחג שבועות הוא כמו יום הדין כדי להיכתב ולהיחתם בו בהתקשרות עם התורה. זה לא רק טכנית שאני אלמד יותר טוב אלא שהתורה תחדור אותי פנימה ואנחנו נופיע בעולם ומלאכי השרת יבואו לשאול אותנו "מה פעל אל", ואיתנו האדם כולו, העולם כולו, המציאות כולה, נתרומם לחיבור ללא שום אמצעי. "מה נתאוותם להיעשות דגלים דגלים?". כל שיר השירים בנוי על "בית היין", שבו מתגלה דגלו שהוא עלי אהבה.

ופדויי ה' ישובו

ומשפט אחרון. חז"ל אומרים ש-"דגלו" מתאר גם את דילוגו. הם מביאים את זה בענין הלכתי, שהקב"ה כ"כ אוהב אותנו ואנחנו כ"כ רוצים להעשות דגלים, וכ"כ קשור איתנו, עד שגם אם מישהו מדלג חלילה ומשבש בתפילתו ובמקום לומר "אוהב עמו ישראל" הוא אומר "אויב עמו ישראל" - הרי שגם את זה הקב"ה מקבל באהבה - 'ודילוגו עלי אהבה'.³

השפת אמת זיע"א מעלה את הדברים האלה לקומה הכי גבוהה ואומר -

...אבל בני ישראל דבקים בהש"ת בעצמו. ואמרו חז"ל האבות הן הן המרכבה. א"כ דביקתם בהש"ת בעצמו למעלה מהמרכבה [המלאכים הם המרכבה - זוכרים שהקב"ה הגיע "רכב ריבתיים"? - "איש בדגלו באותות לבית אבותם"] ולאשר כי בני"י נתאוו להיות דבקים בשורש העליון שלהם - כי הם היפוך האומות... (שפ"א במדבר תרל"ה, ד"ה במדרש איש על דגלו)

אנחנו רואים את זה כיום בעינינו. אמרתי השבוע למישהו על הפסוק "ופדויי ה' ישובו ובאו ציון ברינה" (ישעיהו נ"א, י"א), שכשאתה שומע את הילדים האלה שחזרו מהשבי, את אמילי דמארי, אגם ברגר, עומר שם טוב ואחרים, שהם מדברים על המושגים האמוניים האלה דווקא מתוך המקום שהם היו בו, חשבתי שהפשט של הפסוק איננו מדבר רק באלו שהקב"ה פדה, זה ברור, אלא שהקב"ה לקח לשם מישהו כמוני - שבעיניים הרגילות, בנסיבות הרגילות, אף אחד מאיתנו לא היה הולך לשמוע שיעורי חיזוק ואמונה מהחבר'ה האלה שהיו במסיבת הנובה או מבארי וניר עוז, ופתאום הם חוזרים משם, אלי שרעבי וחבריו, והם פדויי ה' - לא שה' פדה אלא הם שבים הנה פדויי ה' והם מגלים את שם ה' בעולם ברמה הכי הפוכה מכל דבר אחר, כי אומות עולם -

...שכולם רוצים להמשיך חיות לעצמם ובנ"י רוצים לבטל עצמם להקב"ה. לכן עשה הש"ת רצונם ונתן להם דגלים

השיעור מוקדש
לזכות עם ישראל, להנצחת ושמירת חיילי צה"ל, לחשבת וחסופים מחורו ובשלומו,
לחשבת כל חטופים לקבר ישראל, לשלום כל חיתומים וחאלטנות,
לע"נ כל חטופים על קידוש ה' באירועי חמלחמה
ולע"נ יחידנו בנימין בן שושנה ז"ל, ולע"נ התינוק הק' רביד חיים בן חננאל ונאלה הי"ד
ולחב"י
לרפאת כל חפצעים וחוזלים ובחונכם
עמרם בן אייזח ויזה, פאני פרוחה בת אסתר, חודיה בת אורית, יוסף בן מסעודה ורצון
וליוונג הענן ליעל רחל בת אריאל אסתר.
לחקדשת שיעורים ניתן לפנות בחודשת וואססאל לעטאל - 054-7500516

³ "אמר ר' אחא: עם הארץ שקורא לאהבה איבה, כגון: ואהבת, ואיבת - אמר הקדוש ברוך הוא: "ודילוגו עלי אהבה". (ש"ה"ש רבה ב', ד').